TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20958
Tarih : 2 .11.2026

52399

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Ticaret Bakanı Ömer Bolat** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye'de gıda fiyatlarındaki artış, milyonlarca yurttaşın temel beslenme ihtiyaçlarını karşılamasını güçleştirirken tarımsal üretimden tüketiciye uzanan ticaret zincirindeki fiyat farklılıkları da giderek büyümektedir. Üreticiler artan girdi maliyetleri ve düşük alım fiyatları nedeniyle gelir kaybı yaşarken tüketiciler aynı ürünleri yüksek fiyatlarla satın almak zorunda kalmaktadır.

Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin Eylül 2026 verilerine göre limonun üretici fiyatı 7 TL, market fiyatı ise 51,34 TL olarak gerçekleşmiş, iki fiyat arasındaki fark yüzde 633'e ulaşmıştır. Aynı dönemde kuru incirde üretici ile market arasındaki fiyat farkı yüzde 339, havuçta ise yüzde 338 olmuştur. Üreticide kuru incir fiyatı yüzde 48 gerilerken marketlerde takip edilen 36 ürünün 25'inde fiyat artışı yaşanmıştır.

Üretici ile tüketici arasındaki fiyat farkının oluşumunda nakliye, depolama, işçilik, ürün kayıpları, komisyon ve perakende giderleri gibi çeşitli unsurlar bulunmaktadır. Ancak bu maliyetlerin toplam fiyat içerisindeki paylarının şeffaf biçimde açıklanmaması, ticaret zincirinin farklı aşamalarında oluşan kazançların ve piyasa gücünün denetlenmesini güçleştirmektedir.

Ticaret Bakanlığının sorumluluğunda bulunan Hal Kayıt Sistemi'ne 2025 yılında yaklaşık 243 milyon bildirim yapılmasına rağmen temel gıda ürünlerinde üretici, toptancı ve perakende fiyatlarının karşılaştırmalı olarak izlenebileceği kapsamlı ve düzenli bir veri seti kamuoyuna sunulmamaktadır. Öte yandan 2026 yılında bazı toptancı hallerinde gerçeğe aykırı fiyat bildirimleri ve çift fatura uygulamalarının tespit edilmesi, mevcut kayıt ve denetim mekanizmalarının etkinliğine ilişkin soru işaretleri doğurmaktadır.

Bu kapsamda:

1. Bakanlığınız tarafından temel gıda ürünlerinde üretici, toptancı, hal ve perakende satış fiyatları düzenli olarak karşılaştırılmakta mıdır? Bu fiyatların oluşumunda nakliye, depolama, komisyon, işçilik ve diğer maliyetlerin paylarına ilişkin herhangi bir çalışma yapılmış mıdır?
2. 2024, 2025 ve 2026 yıllarında üretici ile tüketici arasındaki fiyat farkının en yüksek olduğu 20 tarımsal ürün hangileridir? Bu ürünlerde üretici fiyatı ile nihai tüketici fiyatı arasındaki fark ne kadardır?

3. Hal Kayıt Sistemi'ne 2024, 2025 ve 2026 yıllarında yapılan bildirimlerin sayısı nedir? Bu bildirimlerin ne kadarı denetlenmiş, kaçında gerçeğe aykırı fiyat, miktar veya ticari işlem bildirimi tespit edilmiştir?
4. 2026 yılında toptancı hallerinde tespit edilen gerçeğe aykırı fiyat bildirimleri ve çift fatura uygulamaları kapsamında kaç işletme hakkında işlem yapılmıştır? Bu işletmelere uygulanan yaptırımlar nelerdir?
5. Tarımsal ürünlerin üreticiden tüketiciye ulaşmasına kadar geçen süreçte aracı sayısı, uygulanan komisyon oranları ve ticari kâr marjlarına ilişkin Bakanlığınız tarafından yürütülen bir izleme veya denetim mekanizması bulunmakta mıdır?
6. Üreticilerin büyük alıcılar, toptancılar ve zincir marketler karşısındaki pazarlık gücünü korumak amacıyla hangi düzenlemeler uygulanmaktadır? Üretim maliyetlerinin altında alım yapılmasını ve üreticilere haksız ticari koşullar dayatılmasını önlemeye yönelik yeni bir düzenleme planlanmakta mıdır?
7. Gıda ticaretinde ürünlerin depolama, taşıma ve pazarlama aşamalarında yaşanan kayıpların miktarı ve ekonomik değeri nedir? Bu kayıpların azaltılması amacıyla 2024, 2025 ve 2026 yıllarında hangi çalışmalar yürütülmüştür?
8. Temel gıda ürünlerinde üreticinin nihai tüketici fiyatından aldığı payı düzenli olarak ölçen bir sistem bulunmakta mıdır? Üretici, toptancı ve perakende fiyatları ile ticaret zincirindeki maliyet ve kâr marjlarının kamuoyuyla düzenli olarak paylaşılması planlanmakta mıdır?
9. Üretici kooperatiflerinin aracılık maliyetlerini azaltarak ürünlerini doğrudan tüketiciye ulaştırabilmesi amacıyla Bakanlığınız tarafından hangi destekler sağlanmaktadır? Son üç yılda bu desteklerden kaç kooperatif yararlanmış ve toplam ne kadar kaynak aktarılmıştır?
10. Diyarbakır'da 2024, 2025 ve 2026 yıllarında sebze ve meyve ticareti kapsamında kaç işletme ve toptancı hal denetimi gerçekleştirilmiştir? Kaç işletmede gerçeğe aykırı fiyat bildirimi, usulsüz komisyon veya haksız ticari uygulama tespit edilmiş ve hangi yaptırımlar uygulanmıştır?